

Basaltzuil Willemspolder. Heemkundekring Philippuslandt heeft de gps coördinaten van SP01, SP02, SP03 en SP04 op de website geplaatst voor wandelaars en fietsers.

Sobere zuiltjes markeren 96 stroomgaten

Waar de dijken braken

Tijdens de Watersnoodramp werden de dijken op 96 plaatsen zo ernstig verwoest dat het water vrij in en uit kon stromen. Hoe lastig het ook was om ze te dichten, 70 jaar later zijn deze stroomgaten niet of nauwelijks nog herkenbaar in het landschap. Basalten zuiltjes moeten de herinnering levend houden én een waarschuwing zijn voor de toekomst.

Verspreid langs de Van Konijnenburgweg in

Na zijn pensioen wilde hij iets met die geschiedenis doen. 'Vrij kort na de ramp ben ik naar de Noord-oostpolder verhuisd', vertelt hij. 'Ik vond het fantastisch, een nieuwe start op een plek waar gepioneerd werd. Het voelde een beetje Amerikaans. De ramp heeft niet mijn hele leven beheerst, maar of je wilt of niet, je draagt het wel met je mee.'

Bergen op Zoom staan drie zuiltjes van basalt aan de kant van de weg. Ze horen tot de 96 stenen die geplaatst worden op zogenaamde stroomgaten, de plekken waar de stormvloed 70 jaar geleden een gat sloeg in de kustverdediging en het water dag en nacht vrij in en uit stroomde. Hier liep de polder vol en vielen in het achterland tientallen slachtoffers. Staand bij de drie zuiltjes kun je je nauwelijks een voorstelling maken van de ramp die zich er heeft voltrokken. De dijk van toen heeft plaatsgemaakt voor een modern bedrijventerrein met vrachtwagens en containers. Het water wordt elders tegengehouden. De stenen moeten ervoor zorgen dat niemand de rampnacht vergeet. Koos Hage is initiatiefnemer van het project. Als 5-jarig jongetje overleefde hij de ramp.

Hage verloor bij de ramp zijn moeder en zus, verhuisde naar de Noord-oostpolder en werkte een leven lang als stedenbouwkundige bij de gemeente Rotterdam. Daar leidde hij onder meer het project Brandgrens. Een spoor van lampjes in de grond markeert er de grens tussen het deel van Rotterdam dat bij het bombardement van 1940 werd verwoest en het deel dat gespaard bleef.

'De zuiltjes zeggen iets over onze kwetsbaarheid'

De eerste aanzet voor Stroomgaten werd in 2013 gegeven, maar destijds, net na de herdenking van 60 jaar Watersnood, was er onvoldoende interesse. Uiteindelijk schreef hij een boek dat in 2015 gepubliceerd werd. Daarin staan onder meer alle stroomgaten beschreven. Van de meeste is na de ramp een geografische luchtfoto gemaakt met coördinaten. Inmiddels wordt het project wel breed omarmd, zijn er 52 paaltjes geplaatst en is het al 'het grootste openluchtmuseum ter wereld' genoemd. Dat plaatsen gaat niet altijd zonder slag of stoot. Daarvoor is onder meer toestemming nodig van overheden en waterschappen. Dat is soms een stroperig proces. 'Ja, kan wel eens lastig zijn', aldus Hage. 'Aan de andere kant ben ik blij dat er zorgvuldig met onze waterkering wordt omgegaan. Die zuilen worden toch op dijken geplaatst.' De zuiltjes hebben drie functies. Voor overlevenden en nabestaanden van de ramp vormen ze een emotionele herinnering, voor anderen markeren ze een plek die belangrijk was in

onze geschiedenis en dan waarschuwen ze ook nog eens voor de toekomst. 'Dat laatste vind ik steeds belangrijker', zegt Hage. 'Voor 1953 werd de slechte staat van de dijken vaak gebatelliseerd. Nu staat onze kustverdediging er veel beter voor maar hebben we te maken met klimaatverandering. En je kunt je afvragen of er al genoeg wordt gedaan om een nieuwe ramp te voorkomen.'

Sommige zuiltjes kunnen niet geplaatst worden op de precieze plek van het stroomgat. Het landschap is na 1953 soms drastisch aangepast, waardoor het voormalige stroomgat nu midden op een akker ligt, in het water of zoals hier in Bergen op Zoom, in verstedelijkt gebied. Op elk paaltje staan de datum van 1 februari 1953 en de datum waarop het gat is gedicht. Verder heeft het een nummer dat je, als het project klaar is, kunt invoeren op de website www.stroomgat.nl. Daar vind je dan informatie over de plek met bijvoorbeeld historische foto's, film en verhalen.

Koos Hage hoopt dat de plekken worden opgenomen in fiets- en wandelroutes zodat mensen er kennis mee maken. 'Dan kun je even naar zo'n basaltzuiltje lopen, over land, water of stad uitkijken en je een voorstelling proberen te maken van de plek tijdens de Watersnoodramp. Dat de zee hier zomaar binnendrong. Dat zet je toch aan het denken, zegt iets over onze kwetsbaarheid.'

Koos Hage